

Za rast ljubavi: da u sva srca donosimo život sijuču radost, mir i oprostjenje —

Za živo ufanje: neka nam vjera u uskrsnuće tijela pomogne da uskrsnemo od grijeha —

Za ovu svetu zajednicu: da slaveći spomen smrti i života Spasiteljeva i u sebi nosi to otajstvo —

XXIV I ZADNJA NEDJELJA PO DUHOVIMA

Za svetu Crkvu Božju: neka bdije i čeka dolazak Spasitelja — molimo te, Gospodine.

Za biskupe i svećenike: da neprestano drže budne članove Crkve —

Za obraćenje grešnika: neka ih povratak Sina čovječjega ne zateče nenadano —

Za pravo ufanje: da se oni koji su iskusili prolaznost ovoga života ojačaju u očekivanju Spasiteljeva dolaska —

Za rast u vjeri: neka nam ona pomogne da znak Sina čovječjega upoznamo u našem svakidašnjem životu —

Za ovu svetu zajednicu: neka želja koju pokazuje da se sastaje oko euharistijskoga stola izražava njezinu nadu u okupljanje izabranih —

P. Maertens-Kirigin

POVIJEST I LITURGIJA — POEZIJA NADE

Nada je teološka krepost. Na njoj — s vjerom i ljubavlju — temelji se život kršćanina i ideologija kršćanstva u povijesti. **Kršćanin se nada.** Sv. Pavao tvrdi Korinćanima: „Bog je koji čini sve u svima“ (I Kor 12, 6). Krist je rekao: „Ja sam pobijedio svijet“ (Iv 16, 33). Stoga se kršćanin nada — i protiv svake nade. Sv. Pavao ističe Abrahama koji je „nadajući se protiv nade“ (Rimlj 4, 18) uzor budućeg kršćanina. „Kršćanin se nepokolebivo nada“, veli G. Maino (L'Osservatore Romano 1965, br. 119, str. 5), jer je stalan da vrijeme radi za pobjedu istine i za vječnost, usprkos ljudske zlobe. On je čvrsto uvjeren da su i povijest i život u rukama Božjim. Slično veli i sv. Pavao u poslanici Židovima: „Krist je vjeran... ako čvrsto sačuvamo do konca pouzdanje i slavnu nadu“ (Žid 3, 8). Blagoslivljajući uskrsnu svijecu Crkva tvrdi za Krista: „Njegova su vremena...“

Najdublji kršćanski genij filozofije povijesti sv. Augustin veli o Bogu: „Prepravedni **Reditelj** zlih volja“ (De Civitate Dei, XI, 17). On se zna poslužiti i sa neprijateljima,

a kao **Svemogući** nadomiješta slabost suradnika; kao **Sveznajući** ispravlja njihove krivulje. U jednu riječ: Bog zna izvući dobro i iz zla, ili kako kaže jedna španjolska poslovica: „Bog zna pisati i po krivim crtama“. Ovako su mislili geniji kršćanstva, ovako su osjećali heroji svetosti. Puni pouzdanja u providnost, svi su oni razumno i smiono vedri i svijetli optimisti.

Čovjek je izbačen kao strelica u bezgranične prostore egzistencije, pa u bježećem času svoju granice nalazi — torturu tamnice. Stoga se napinje da iz nje izleti anticipacijom hrabre nade budućnosti. Na ovaj način, premda je sadašnje vrijeme teško kao olovo, postaje podnošljivije, a ako je veselo, postaje zadovoljnije. U svakom je slučaju **vrijeme jedan od momenata divne parabole koja polazi od Boga i vraća se k Bogu**. Sv. Toma, prvak katoličke teologije, uči da se nadom hrani čitavo čovječanstvo, koje očekuje ostvarenje svojih aspiracija, jer one ne mogu iznevjeriti.

Kakav je stav **liturgije**, danas istaknute ekumenske teološke discipline, prema nadi u kršćanskom životu? Ona je sublimira do maksimuma. Čovjek živi, ali se nada intenzivnije živjeti. I sad liturgija omogućuje i otvara put za najbujniji život. Ako kršćanin trpi, on se nada svladati bol — jer mu liturgija pokazuje put za uspjeh. Ako je sretan, on se nada „časovitu sreću“ učiniti besmrtnom, a liturgija pomaže ovu instinktivnu aspiraciju smrtnog čovjeka ukopčati u vječni život neizmjernog Boga. Premda je pojava života prolazna, liturgija ga preobrazuje u stvarnost koja će za svu vječnost biti u Bogu.

Liturgija ispravlja poticaje ljudskih nada. Ako je čovjek u napasti da orijentira svoju nadu prema varavim dobrima, liturgija ga razuvjeri, upravljajući mu pogled prema vrhovnom cilju, koji nadilazi povijest. Cilju koji nije mit ili sanja, već je čvrsta stvarnost kadra da učini predokusiti veliku radost samo ako to čovjek hoće.

Liturgija neprestano upozorava na varavost prolaznih stvari. Sv. Leon Veliki veli: „Prolazna i varava dobra nek nas ne zanimaju; težimo postojanom željom za onim dobrima koja će uvijek ostati“ (Govor na Bogojavljenje VIII). U kolekti na Misi Velike Gospe izražava Crkva da naš pogled mora biti uvijek uprt prema gore. — „Ako tražite vrhunac istinske časti, što brže žurite prema nebeskoj domovini“ (Ant. za Veliča u ponedjeljak poslije Šezdesetnice). — „Nek su onamo uperena srca gdje su istinska veselja“! (Ko-

lekta 4. nedj. po Uskrsu). Kršćani drže „gore srca“ uvijek „očekujući blaženu nadu i dolazak slave velikoga Boga“ (Tit 2, 13) i „život budućega vijeka“.

Liturgija je puna nade, jer je sva orijentirana prema posljednjoj svrsi. Ona je kantik putnikâ koji žude za domovinom: sva je ona blaga vijest povratka Kristova. **Liturgija Utjelovljenja:** „Dođi da imaju život“. **Liturgija Muke:** „Po križu k svjetlu!“ **Liturgija Uskrsnuća:** „S njim ćemo uskrsnuti“. **Liturgija Uzašašća:** „Idem vam pripraviti mjesto“. **Liturgija svetaca:** „Cvijet je Kristova proljeća na zemlji presađen u plodonosno vječno ljeto u nebu“ (Kardinal Lercaro, u prolusione alla XIV settimana liturgica nazionale, Bologna, 3. VI, 1963). Sva je liturgija, pa i ona za mrtve, puna nade, nade koja ne zapada, jer je utemeljena na Bogu. Sv. Petar veli (I, 1, 3): „Prema svome velikom milosrđu preporodio nas je na živu nadu po uskrsnuću Isusa Krista od mrtvih“! Ova će nada prestati tek onda kad je Bog promijeni u posjedovanje punine života u njemu.

Bog je substancijalna Dobrota. On nije prepustio čovjeka samom sebi, nego mu iskazuje trajnu, božansku, bezgraničnu ljubav. Predobri Bog se saopćuje slabome čovjeku kao **svjetlo i snaga**. Zaista, liturgija ne samo da kršćaninu pruža viziju života, već mu poklanja isti **život Boga**, jer je po svojoj prirodi više akcija nego škola. Stoga kršćanin, kao sv. Pavao, može slobodno i pouzdano reći: „Sve mogu u onome koji me jača“ (Filip 4, 13). Kršćanin je radostan i sretan, jer zna da „ako je Bog za nas, tko će biti protiv nas“ (Rimlj 8, 31). U tu svrhu on je prisutan na oltaru, pa kršćanin stalno zna — protiv zla da je on dobro, protiv smrti da je on život. Protiv Satana je Bog, pa u kršćaninu pobjeđuje optimizam, tvrdi Sv. Otac Pavao VI u ovogodišnjoj uskrsnoj poslanici.

Kršćaninova nada temelji se na direktnoj Božjoj intervenciji u povijesti. Ne samo u onom povijesnom času kad se Riječ utjelovila da slomi sotonski krug zla i smrti, nego i danas i uvijek to se opetuje u **liturgijskoj žrtvi** kad Bog ulazi u povijest da nastavi otkupljenje.

Sv. Otac Pavao VI, kao milanski nadbiskup, u govoru 3. XII 1960, je rekao: „Čovjek se ne spasava sam po sebi. Potrebna nam je snaga i nadnaravni argumenti da opet postanemo naravni“. Čovjek ima potrebu od **Velike Nade** da podrži male svakodnevnne nade. **Nada koja se ne otvara prema Neizmjernome očaj je, izdaja povijesti i čovjeka.**

Već je izabrani narod, usmjeren mišlju prema Kristu koji bi ga imao osloboditi, oslanjao se na svečano obećanje Božje i ostao nepokolebiv u svojoj nadi, usprkos protivnosti. Njegova povijest bila je proročanstvo povijesti Crkve koja se osjeća vječnom, jer temelji svoju nadu na obećanju Kristovu: „I vrata paklena neće je nadvladati“! Ta je nada podržavala apostole, mučenike, svece i sve kršćane. Ta je nada krijepila i krijepi Crkvu — „tabor onih koji su se nadali“.

Da učvrsti našu nadu, liturgija nas uvjerava da je „Bog naše utočište i naša snaga“. Sv. Pavao piše Rimljanima (15, 13): „Bog (izvor) nade neka vam dadne potpuno veselje i mir u vjeri, da napredujete u nadi snagom Duha Svetoga“. Svaki kršćanin veselo ispovijeda: „U te sam se, Gospodine, uzdao, neću se smesti dovijeka“! **Čitava liturgijska molitva — molitva je nade, u koliko se temelji i ukorjenjuje u nadi, i pojačava joj životnu ulogu.**

Kršćanin raste u nadi i po nadi se razlikuje od drugih koji je nemaju. Sv. Pavao veli Rimljanima (8, 24): „Nadom smo spašeni“. Kršćani na krilima nade izdižu se u vedre prostore vječnosti gdje životne tjeskobe i proturječja povijesti nisu zanjekani već su nadvladani u **misli Božjoj — temelju nade.**

Dr o. Krsto KRŽANIĆ

ŠTA JE S TIM LITURGIJSKIM PROMJENAMA?!

Pročitali smo sigurno svi mnogo i duljih i kraćih prikaza o silnom oduševljenju vjernika za liturgijske novosti, koje su se širom svijeta počele prakticirati na I. korizmenu nedjelju, 7. III o. g.

Malo je koja novost o Crkvi tako brzo prihvaćena i kod vjernika u praksu provedena kao ova. Kod prijašnjih promjena, u načinu, na pr., kako bi se slušala sv. Misa, što bi se uvodile na inicijativu Ordinarija ili kakva revna svećenika, gledali smo i slušali kako pri sv. Misi aktivno sudjeluje obično samo izvjesna grupa vjernika — obično djeca. A sada, već iza kratkog vremena, na tolikim mjestima, odgovara hrvatski misni odgovor cijela Crkva ili bar skoro cijela. Nedavno sam se posebno ugodno osjećao, kad sam, ispovijedajući u Mariji Bistrici, iz ispovijedaonice slušao, kako lijepo prate na nov način sv. Misu u jednoj kapeli oko proštenišne crkve vjernici ogromne hodočasničke grupe